

7. Lincoln K. Native American Renaissance / K. Lincoln. – California : University of California Press, 1985. – 320 p.
8. Lowie R. H. The History of Ethnological Theory / R. H. Lowie. – N. Y. : Farrer and Rinehart, 1959. – 133 p.
9. Zunshine L. Introduction to Cognitive Cultural Studies / L. Zunshine. – Maryland : John Hopkins University Press, 2010. – 310 p.

Джерела ілюстративного матеріалу

10. Momaday N. S. The Way to Rainy Mountain / Navarr Scott Momaday. – New Mexico : University of New Mexico Press, 1969. – 89 p.
11. Momaday N. S. House Made of Dawn / Navarr Scott Momaday. – New York : Harper and Row Publishers, 1998. – 198 p.

Волкова Светлана. Мифолорно-авторские образы-действия в америндских художественных прозаических текстах: когнитивно-семиотический аспект. В статье представлен один из аспектов исследования мифолорного пространства америндских современных художественных прозаических текстов, а именно рассматриваются мифолорно-авторские образы-действия как составляющие это пространство. Мифолорно-авторские образы определяются в работе как кумулятивный текстовый конструкт, в котором переплетены черты человека америндского мифолорного мира и его характеристики как представителя современности, который адаптируется к жизненному миру всего американского общества. Выявленные нами в ходе исследования текстовые фрагменты, содержащие описание популярных в америндской этнокультуре ритуалов и обрядов, представляют различные типы повествования (описание, рассуждение, размышление). Когнитивно-семиотический подход к интерпретации композиционно-речевых форм нарративной структуры художественных текстов, в которых описывается сценарий проведения обрядовых празднеств и ритуалов в современном их понимании, показал, что ритуально-мифологические мировоззренческие типы, такие как архетипы художественных сюжетов и жанров, трансформируются в образы-действия (ритуальный бег, солнечные пляски, пляски кукурузы и др.). Учитывая тот факт, что в описаниях образов-действ присутствует авторский комментарий, в контексте нашего исследования такие художественные образы получили название мифолорно-авторские.

Ключевые слова: мифолорное пространство, мифолорно-авторский образ, композиционно-речевая форма, образы-действия, когнитивно-семиотический анализ.

Volkova Svitlana. Mythologic and Literary Images-actions in Amerindian Literary Texts: Cognitive-semiotic Aspect. The article presents one of the aspects from doctoral thesis 'Mythologic space of Amerindian contemporary literary texts: cognitive semiotic and narrative aspects'. It focuses on mythologic and literary images-actions. Mythologic and literary image is defined as cumulative, cognitive-semiotic textual construct, which incorporates the features of the person who is Native American, who knows and honors ethnocultural traditions, values and valuable orientations, and the person who can adapt to the New American world with its new laws and beliefs. The main task of our investigation is to reveal mythologic images, define their typology and ways of embodiment into the literary space of the text. Mythologic and literary images form mythologic space of Amerindian literary texts. Investigated literary texts contain fragments, which can be referred to this or that compositional type of narration: description, thinking, telling. Cognitive and semiotic approach to the analysis of these fragments approved that ritual and mythological worldview types, such as archetypes of literary motifs and genres, are transformed into images-actions (ritual running, Sun Dance, Maize Dance etc.) in literary texts. Taking into consideration the fact of author commentary in describing images-actions, we classify these images as mythologic and literary.

Key words: mythologic space, mythologic and literary image, compositional forms, images-actions, cognitive and semiotic analysis.

Стаття надійшла до редколегії
15.01.2015 р.

УДК 811.1'373.7(045)

Віктор Дорменєв

Репрезентація концепту *радість* пареміологічними засобами німецької й англійської мов

У статті окреслено коло проблем, пов'язаних із вивченням пареміологічних засобів – репрезентантів концепту *радість* у німецькій та англійській мовах. Вибір об'єкта дослідження викликаний тим, що через вивчення вербалізованих концептів можна побачити особливості етнічного менталітету. Актуальність дослідження

зумовлена потребою поглибленого вивчення і зіставлення засобів відображення емоцій в мові як важливих елементів картини світу, зокрема німецькомовного й англкомовного етносів. У результаті проведеного аналізу прислів'їв та приказок виявлено такі базисні семантичні групи: недосконалість емоції; спільне переживання емоції; змінність негативними емоціями; життєва потреба переживання емоції. Виявлено також певні розбіжності. Німецькі паремії дають більше інформації про чинники, що викликають радість, акцентують увагу на радості як життєвій потребі. Культурно-специфічним для англкомовної спільноти є переконання в тому, що радість повинна бути помірною.

Ключові слова: когнітивна лінгвістика, лінгвокультурний / лінгвокогнітивний підходи, концепт, вербалізація емоцій, концепт *радість*, фразеологічний фонд, пареміологічні одиниці.

Постановка наукової проблеми та її значення. Глобалізація світових проблем, об'єктивна інтеграційна тенденція розвитку гуманітарних наук, потреба, щоб лінгвісти засвоїли результати, які отримали дослідники в таких галузях знання, як психологія, соціологія, етнографія, культурологія та ін., посприяли появі когнітивної лінгвістики як мовознавчого напрямку, який розглядає функціонування мови як різновид когнітивної, тобто пізнавальної, діяльності, а когнітивні механізми досліджує через мовні явища структури людської свідомості.

Когнітивна лінгвістика міцно зайняла своє місце в парадигмі концепцій сучасного світового мовознавства. Саме її виникнення і бурхливий розвиток на сучасному етапі – характерна риса мовознавства межі століть: когнітивна лінгвістика вивчає мову як когнітивний механізм, який відіграє свою роль у кодуванні й трансформуванні інформації [4, с. 53].

У когнітивній лінгвістиці виділяють зазвичай два основні підходи: лінгвокогнітивний та лінгвокультурний.

Дослідники, які працюють у межах лінгвокогнітивного підходу, вважають, що в основі знань про світ лежить концепт як одиниця ментальної інформації, яка забезпечує вихід на концептосферу соціуму. З позицій лінгвокогнітивного підходу до вивчення концепту розроблено його польову модель, представлену в термінах *ядро* та *периферія*. Представниками цього підходу можна вважати О. С. Кубрякову, З. Д. Попову, І. Я. Стерніна, В. Н. Телію та ін. [9].

З. Д. Попова, І. А. Стернін та інші вчені розглядають концепт як глобальну розумову одиницю, що являє собою «квант структурованого знання». Концепт, на їхню думку, репрезентується в мові лексемами, словосполученнями, реченнями, текстами й сукупностями текстів. Розглянувши мовні вираження концепту, можна отримати уявлення про його зміст у свідомості носіїв мови [9].

У межах лінгвокультурного підходу працюють Ю. С. Степанов, В. І. Карасик, В. В. Красних, В. А. Маслова, Н. Ф. Алефіренко та ін. Об'єктом лінгвокультурології є взаємозв'язок культури та мови в процесі їх функціонування, а також вивчення інтерпретації цієї взаємодії в єдиній системній цілісності [6, с. 28]. Отже, лінгвокультура – це вербалізована культура, яка являє собою безпосередній результат взаємодії або накладення двох семіотичних систем – культури та мови.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Розглядаючи теоретичні праці, присвячені вивченню концептів, А. М. Кузнецов робить висновок, що в змісті концептів, співвідносних зі словами з глибоким семантичним потенціалом, можна побачити відображення світогляду людини, зумовлене контекстом культури та часу, і в багатьох випадках такий зміст спроектований на мовну картину світу та наголошує її національну специфіку [5, с. 17]. Інакше кажучи, досліджуючи вербалізовані концепти, можна побачити особливості етнічного менталітету, а також специфіку ідіостилю тієї чи тієї мовної особистості.

Основним постулатом когнітивної лінгвістики є думка про те, що концепт як ментальна одиниця може бути описаний через аналіз засобів його мовної об'єктивації. Сукупність мовних засобів, за допомогою яких об'єктивується (вербалізується, репрезентується) концепт у певний період розвитку суспільства, визначається як номінативне поле концепту [9].

Цікавим у зв'язку із цим є відображення емоцій у фразеологічній системі мови. Справді, фразеологічний склад будь-якої мови є тим невичерпним джерелом народної мудрості, який вже багато років привертає увагу лінгвістів своєю неосяжністю, що засвідчує величезна кількість досліджень [1; 8; 11]. Нові наукові парадигми дають змогу досліджувати вже відомі проблеми іншого погляду, розширюючи і збагачуючи лінгвістичну науку.

Сфера емоцій стає сьогодні не лише об'єктом психології, філософії, соціології, а й також лінгвістики, і є однією з найбільш складних галузей опису лінгвокультурної специфіки того або того народу.

Емоції – одна з найскладніше організованих систем людини. Як соціально-психологічне явище, вони займають особливе місце в її житті та мові. Досліджували вербалізацію емоцій В. Ю. Апресян, Ю. Д. Апресян, Н. Д. Арутюнова, А. Вежбицька та ін.

Радість – одна з базових емоцій і визначається як позитивна емоція, що виражається в гарному настрої й відчутті задоволення (детальний аналіз словникових дефініцій досліджуваного концепту в німецькій та англійській словниковій традиції було розглянуто в статті [2]). Хоча радість і відокремлюють від веселощів, однак різницю між ними важко визначити. Так, неявно виражене переживання радості може бути без веселощів («тиха радість»), у той же час і веселощі можуть бути без наявності радості, хоча зазвичай радість – привід для веселощів. Радість супроводжується переживанням задоволеності самим собою і навколишнім світом. Очевидно, це її головна відмінна риса, тому радість визначають як сильне задоволення.

Інформативні для виявлення інтерпретаційного поля концепту паремії. У них знаходимо застигли осмислення того чи того концепту, що склалися впродовж тривалого часу. Для виявлення когнітивних ознак досліджуваного концепту паремії, що містять ключове слово-репрезентант концепту, упорядковуються в пареміологічні поле.

Отже, **актуальність** дослідження зумовлена потребою глибше вивчити й порівняти засоби репрезентації емоцій в мові як важливих елементів картини світу німецькомовного й англійськомовного етносів.

Матеріалом для дослідження було обрано пареміологічні одиниці німецької й англійської мов, за допомогою яких формується концепт *radість*, – 132 і 115.

Вибір **об'єкта** дослідження зумовлений, з одного боку, широким розумінням фразеології як науки, що вивчає всі стійкі сполуки слів, у тому числі цитати з художніх творів, лозунги і т. п., навіть окремі метафорично вжиті слова (наприклад, «заець» у значенні «пасажир без квитка») [10, с. 132]. З іншого боку, пареміологічні одиниці мови рідше за інші фразеологічні одиниці, на нашу думку, стають об'єктом лінгвістичного дослідження, зокрема з позицій лінгвокультури.

Мета статті – зіставне дослідження репрезентації концепту *radість* пареміологічними засобами німецької й англійської мов.

Відповідно до мети розв'язували такі **завдання**: 1) систематизувати та проаналізувати підходи до визначення понять *концепт*, *емоційний концепт*, *лінгвокультура*; 2) виокремити, описати та проаналізувати пареміологічні одиниці, що репрезентують концепт *radість*, у німецькій та англійській мовах; 3) здійснити спробу порівняти репрезентації концепту *radість* засобами пареміології в німецькій та англійській лінгвокультурах.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Аналіз німецьких прислів'їв та приказок дає змогу виокремити основні семантичні групи. По-перше, протиставлення радості негативним емоціям. Так, радість і горе, страждання тісно пов'язані. Радість неможливо усвідомити, не переживши при цьому горя: *Kein Leid ohne Freude. Keine Freude ohne Leid; Auf Leid folgt Freud'. Auf Freud' folgt Leid; Auf Weh und Ach folgt Freude nach; Freud und Leid kommt nie allein; Jede Freud' hat ein Leid auf dem Rücken; Trunkene Freud', nüchternes Leid; Freud und Leid sind einander zur Ehe gegeben* [13].

Народна мудрість ураховує також і те, що радість не поширюється на всіх. Якщо в однієї людини радість, то інша може в цей час переживати горе. Радість пов'язана із загальною долею людини. Також прислів'я вказують на таку ситуацію, коли одній людині щось доставляє радість, а іншій те ж саме може викликати горе, страждання. Наприклад, радість має й негативний бік, коли ми відчуваємо її, спостерігаючи чужі нещастя. Це виражено в прислів'ї: *Schadenfreude ist die reinste Freude; Die einen singen vor Freude, und den andern bricht das Herz; Des Trunkenen Freude ist des Nüchternen Ärger; Grosse Freud', grosses Leid; Arme Leute haben wenig Freude; Des einen Freud', des andern Leid.*

Радість не завжди буває щирою, іноді її прояв пов'язаний із потребою приховати негативні емоції. У разі випадку радість виступає як ознака ввічливості: *Auswendig Freud', inwendig Leid; Bei Tische soll die Freude den Vorsitz führen.*

Навіть якщо людина переживає радість, її все одно непокоять проблеми та турботи. Отже, на основі паремій можна стверджувати про недосконалість емоції радості: *Keine Freude ist vollkommen; In jeder Freude ist ein Tropfen Wermut.*

Деякі прислів'я вказують на те, що радість як позитивна емоція легко втрачається, тому можемо говорити про таку когнітивну ознаку радості, як змінюваність негативними емоціями: *Viel sorgen und*

wachen vertreibt Freude und Lachen; Die mit Tränen säen, werden mit Freuden ernten; Kurze Freud', langes Led; Zwischen Freud und Leid ist die Brücke nicht breit; Freud und Leid sind nahe Nachbarn.

Але якщо радість справжня, то вона довгочасна: *Wahre Freud' wahrt allezeit.*

Паремії на позначення радості вказують на ті важливі речі, що викликають радість. Отже, ще одна ознака – причина появи радості. Це здебільшого любов, діти, зустріч із близькими людьми, подарунки, успіх: *Wo Freude wachsen soll, da muss man Liebe säen; Wer ohne Kinder stirbt, der weiß von keiner Freude; Wiedersehen macht Freude; Wie die Gabe, so die Freude; Ohne Frauen keine Freude.*

Дослідження паремій на позначення радості доводить загальну позитивну ознаку цієї емоції.

Умовою щирої радості є спільне її переживання з близькими людьми: *Geteilte Freude ist doppelte Freude, geteilter Schmerz ist halber Schmerz.*

Відчуття радості також сприяє здоров'ю, ця емоція є життєво необхідною: *Die Geduld ist der Schlüssel zur Freude; Wo Freude ist, das ist Gesundheit / Leben.*

У німецьких пареміях на позначення радості вказується соматична вираженість емоції: *Wem's gelingt, vor Freude springt; Die einen singen vor Freude, und den andern bricht das Herz.*

Для дослідження оцінного та образного складників концепту було проаналізовано мовну репрезентацію емоційного концепту в пареміологічному фонді, який фіксує переважно уявлення про них, що сформувалися раніше, тому являють собою культурну цінність.

Фразеологічні номінації (прислів'я, приказки, афоризми тощо) характеризуються образністю, завдяки якій той чи той концепт рефлектується його носієм у повній глибині та обсязі. Отже, вони містять досить великий обсяг культурно-маркованої та культурно-релевантної інформації, що й визначає їх важливість для дослідження культурного концепту, а саме його образного та оцінного складників.

Радість для англомовної людини виступає поняттям недосконалим: радість завжди супроводжується іншими, зокрема негативними емоціями: *Every inch of joy has an ell of annoy; (There's) no joy without annoy; (There's) no joy without affliction; There's no joy without alloy* [15].

Англійські прислів'я вказують на важливість такого явища, як спільне переживання емоції. Адже почуття радості стає сильнішим, якщо переживається разом з іншими людьми: *Joy shared is joy doubled; Joys shared with the others are more enjoyed; Shared joys are doubled, shared sorrows are halved; Sorrow shared is half a trouble, but a joy that is shared is a joy made double.*

У пареміях також вказується на таку властивість радості, як змінність негативними емоціями: *A joyful evening may follow a sorrowful morning.*

Радість неможливо відчутти, не переживаючи негативних емоцій, вона пізнається в порівнянні з ними: *If there were no clouds, we shouldn't enjoy the sun.*

Життя людини повинно бути повним радісних моментів – це є основою щастя. У наступному випадку *joy (radoці)* вживається в множині, позначаючи конкретні речі, які викликають цю емоцію. Отже, радість отримує кількісну характеристику: *Let your joys be many and your sorrows be few!*

Проте наступне прислів'я засвідчує розуміння якості як почуття, що повинно, як і негативні емоції, мати межі: *Of the sorrow be not too sad, of the joy be not too glad.*

Отже, дальню периферію складають когнітивні ознаки, виокремлені через інтерпретацію паремій.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. У результаті проведеного аналізу словників прислів'їв та приказок було виявлено такі базисні семантичні групи, загальні для обох мов: недосконалість емоції; спільне переживання емоції; змінність негативними емоціями; життєва необхідність переживання емоції.

Німецький фонд паремій на позначення радості виявився досить різноманітним. Радість у німецьких прислів'ях отримує повнішу характеристику, ніж аналогічна лексика англійської мови. Національно-специфічним можна визнати уявлення німецькомовної спільноти про радість, яка має негативний характер, коли ми відчуваємо її, спостерігаючи чужі нещастя. У німецьких прислів'ях підкреслюється зумовленість радості загальною долею людини. Специфічним для німецького етносу є представлення радості як форми виявлення ввічливості, наголошення її короткочасності та швидкої змінюваності негативними емоціями, з одного боку, з іншого – її довгочасності, коли вона переживається повною мірою. Німецькі паремії дають більше інформації про чинники, що викликають радість, акцентують увагу на радості як життєвій потребі.

Культурно-специфічним для англомовної спільноти є переконання в тому, що в житті людини радість повинна бути помірною.

Подальшою перспективою дослідження вербальної реалізації концепту *радість* є залучення до семантичного аналізу лексем інших частин мови цього семантичного поля, вивчення асоціативного та образного складників цього концепту, функціонування позитивної емотивної лексики в тексті, а також зіставлення невербального вияву позитивних емоцій.

Нарешті, виявлення схожостей і розбіжностей у використанні мовних засобів різними мовами має важливе методичне значення, оскільки знання розбіжностей дає змогу подолати мовну інтерференцію: вплив однієї (рідної) мови під час використання іншої. Крім того, таке знання дає лінгвістичне обґрунтування закономірностям перекладу.

Джерела та література

1. Гамзюк М. В. Емотивний компонент значення у процесі створення фразеологічних одиниць / М. В. Гамзюк. – К. : Вид. центр КДЛУ, 2000. – 256 с.
2. Дорменев В. С. Понятійний складник концепту «радість» у німецькій та англійській мовах / В. С. Дорменев // Наук. вісн. СНУ ім. Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство. – 2014. – № 5 (282). – С. 75–79.
3. Красавский Н. А. Эмоциональные концепты в немецкой и русской лингвокультурах : монография / Н. А. Красавский. – Волгоград : Перемена, 2001. – 495 с.
4. Краткий словарь когнитивных терминов / Е. С. Кубрякова, В. З. Демьянков, Ю. Г. Панкрац, Л. Г. Лузина. – М. : Изд-во МГУ, 1996. – 245 с.
5. Кузнецов А. М. Когнитология, «антропоцентризм», «языковая картина мира» и проблемы исследования лексической семантики / А. М. Кузнецов // Этнокультурная специфика речевой деятельности. – М. : 2000. – С. 8–18.
6. Малахова С. А. Личностно-эмоциональные концепты «гордость» и «стыд» в русской и английской лингвокультурах / С. А. Малахова. – Армавир : РИЦ АГПА, 2011. – 258 с.
7. Маслова В. А. Когнитивная лингвистика : учеб. пособие / В. А. Маслова. – Мн. : ТетраСистемс, 2004. – 356 с.
8. Мізін К. І. Порівняння у фразеології / К. І. Мізін. – Вінниця : Нова кн., 2009. – 240 с.
9. Попова З. Д. Когнитивная лингвистика [Электронный ресурс] / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – Режим доступа : <http://lincon.narod.ru/umbrella.htm>
10. Реформатский А. А. Введение в языковедение : учебник для вузов. – 5-е изд., испр. / А. А. Реформатский ; под ред. В. В. Виноградова. – М. : Аспект Пресс, 2008. – 536 с.
11. Фразеологія: знакові величини : навч. посіб. для студ. ф-тів інозем. мов / Я. А. Баран, М. І. Зимомря, О. М. Білоус, І. М. Зимомря. – Вінниця : Нова кн., 2008. – 256 с.
12. Cambridge Advanced Learner's Dictionary [Electronic resource]. – Mode of access : <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/>
13. Digitales Wörterbuch der Deutschen Sprache [Elektronische quelle]. – Zugangsregime : <http://www.dwds.de/>
14. Longman Dictionary of Contemporary English [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.ldoceonline.com/>
15. Oxford Concise Dictionary of Proverbs / J. Simpson. – Oxford : University Press, 1998. – 333 p.

Дорменев Виктор. Репрезентация концепта *радость* паремиологическими средствами немецкого и английского языков. В статье очерчивается круг проблем, связанных с изучением паремиологических средств – репрезентантов концепта *радость* в немецком и английском языках. Выбор объекта исследования обусловлен тем, что посредством изучения вербализированных концептов можно увидеть особенности этнического менталитета. Актуальность исследования обусловлена необходимостью углубленного изучения и сопоставления средств отображения эмоций в языке как важных элементов картины мира, в частности, немецкоговорящего и англоговорящего этносов. В результате проведенного анализа пословиц и поговорок были выявлены такие базисные семантические группы, общие для обоих языков: несовершенство эмоций, общее переживание эмоции, изменение на отрицательные эмоции, жизненная необходимость переживания эмоции. Выявлены также различия. Так, немецкие паремии дают больше информации о факторах, вызывающих радость, акцентируют внимание на радости как жизненной необходимости. Культурно-специфическим для англоязычной общности является убеждение в том, что в жизни человека радость должна быть умеренной.

Ключевые слова: когнитивная лингвистика, лингвокультурный / лингвокогнитивный подходы, концепт, вербализация эмоций, концепт *радость*, фразеологический фонд, паремиологические единицы.

Dormenew Victor. Representation of the Concept *joy* with the Help of Paraemiological Means in German and English. The article presents a number of problems arising under the study of paraemiological means that

represent the concept *joy* in German and English. The choice of the focus of the research is determined by the fact that by studying verbalized concepts, one can see the peculiarities of ethnic mentality. The vitality of the research is determined by the necessity of profound study and comparison of the means of reflecting emotions in the language as important elements of the picture of the world, in particular that of the German-speaking and the English-speaking ethnoses. As a result of the analysis of proverbs and sayings, the following basic semantic groups common for the both languages were revealed: “insufficiency of emotions”, “feeling the same way”, “changes on negative emotions” and “vital necessity of feeling the emotion”. Some distinctions were also discovered. Thus, German proverbs give more information about the factors that cause joy and draw attention to joy as a vital necessity. The specific cultural peculiarity of the English-speaking community is the conviction that joy must be rather moderate in the human life.

Key words: cognitive linguistics, linguo-cultural / linguo-cognitive approaches, concept, verbalization of emotions, concept *joy*, phraseological pool, paraemiological units.

Стаття надійшла до редколегії
19.01.2015 р.

УДК 811.161.2'272'42:81-11(100)

Марина Жук

Поняття культурума в контексті сучасних лінгвокультурологічних досліджень

Статтю присвячено сучасним лінгвокультурологічним дослідженням, зокрема розкриттю поняття *культурума*. Проаналізовано різні підходи до визначення культуруми в сучасному дискурсі. Виділено основні характеристики цього терміна й виявлено неоднозначність поглядів різних лінгвістів. Причиною цього є недостатня дослідженість терміна. Виокремлено основні критерії визначення культуруми, які дають змогу точніше визначити межі цього поняття. Аналіз цих досліджень дав змогу систематизувати критерії визначення поняття *культурума* не лише в іспанському мовознавстві, а й у вітчизняному, що допомогло отримати більш загальне розуміння поняття, а також зосередитись на основних його рисах. Культурума – мовне явище, яке впливає з культури, особливо з рефлексії народу над власною культурою. Кожна культура має свої особливі культуруми, кількість яких постійно зростає. Зазначимо, що вона існує на рівні національної мовної картини світу й може бути розтлумаченою лише через культурний контекст.

Ключові слова: культурума, лінгвокультурологія, національна мовна картина, феномен культури, символ, фразеологізм.

Постановка наукової проблеми та її значення. Сучасна інтерпретаційна тенденція розвитку гуманітарних наук, зокрема лінгвістики, дає змогу мовознавцям використовувати у своїх пошуках результати суміжних галузей знання: етнографії, культурології, соціології, психології та ін. Розширення меж мовознавчих досліджень зумовило активний розвиток таких міждисциплінарних напрямів, як етнолінгвістика, психолінгвістика, соціолінгвістика, лінгвокраїнознавство, лінгвокультурологія. Експансія лінгвістики в суміжні ділянки знання і толерантніше ставлення мовознавців до використання даних інших наук сприяють вивченню мови у взаємозв'язку з мисленням, свідомістю, національним менталітетом, культурою, носієм яких виступає мовна етнічна особистість. Культурологічна спрямованість, антропоцентризм і функціоналізм стають характерними рисами мовознавства ХХІ ст.

Відповідно до сучасних лінгвофілософських поглядів мова не лише відбиває дійсність, а й інтерпретує її, створюючи особливу «вторинну» реальність, у якій живе людина. М. Гайдеггер називає її «домом буття людської істоти» [2, с. 340].

Центральним об'єктом дослідження в сучасних лінгвістичних студіях стає вербальний образ світу, що існує у свідомості носіїв певної культури й виступає одним із її компонентів. Отже, сьогодні мову, з одного боку, розглядають як невіддільну частину пізнання й пов'язують із глибинним філософським розумінням дійсності, з іншого – як скарбницю національної культури.

Своєрідність культур народу найочевидніше проявляється на лексичному рівні мови й представлена в номінативних одиницях через культурні семи, культурний фон, культурну конотацію, її втіленням виступають також культуруми. Національно-культурна специфіка по-різному передається